

UDC 325.3(497.11)
UDC 325.3(4)
<https://doi.org/10.2298/ZMSDN1867639L>
ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД

ОД ИМИГРАЦИЈЕ ДО ИНТЕГРАЦИЈЕ – МОЖЕМО ЛИ ДА УЧИМО ОД ЗЕМАЉА СА РАЗВИЈЕНИМ ПОЛИТИКАМА ИНТЕГРАЦИЈЕ МИГРАНАТА?

ВЕСНА ЛУКИЋ

Институт друштвених наука
Центар за демографска истраживања
Краљице Наталије 45, Београд, Србија
lukicbodirogav@gmail.com

САЖЕТАК: У раду се разматра концепт мултидимензионалног и вишесмерног процеса интеграције имиграната, као и сложени однос политика имиграције и интеграције. Иако растући значај транснационалне перспективе у проучавању миграција наводи на преиспитивање и редефинисање концепта интеграције имиграната, имиграција и интеграција првенствено су у надлежности држава пријема. У том смислу, основу за управљање процесом интеграције имиграната чине мерење и евалуација интеграције. Праћење промена права и могућности имиграната за укључивање у друштво земље пријема омогућава дефинисање и прилагођавање одговарајућих општих и посебних политика. Поређење нивоа развијености и карактеристика националних политика интеграције, на основу вредности МІРЕХ (Migrant Integration Policy Index) индекса, увод је у дискусију начина суочавања различитих европских земаља с питањем интеграције имиграната, из перспективе осам области политика (мобилност на тржишту рада, спајање породица, образовање, учешће у политичком животу, стално настањење, стицање држављанства, антидискриминација и здравство). Отуда се посебно наглашава неопходност кохерентности миграционих с другим релевантним јавним политикама. Све наведено сагледава се с циљем да се укаже на место Србије међу европским земаљама, посматрано према степену развијености политика за интеграцију миграната, као и одговарајуће промене. На основу изложене анализе, може се закључити да постоји потреба за подстицањем развоја и примене одговарајуће политике интеграције имиграната, приликом чега Србија треба да користи искуства земаља које су постигле високе стандарде по питању повољних политика за друштвену интеграцију миграната. То је нарочито значајно у оним областима где постоје ниске вредности МІРЕХ индикатора за Србију и негативан тренд промена.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: интеграција, миграција, миграционе политике, Европа, Србија

Демографске, економске и политичке промене у Европи и свету одражавају се на имиграционе политике, а тиме и на политике интеграције имиграната. Значај креирања и примене ефикасних мера интеграције нарочито је изражен у случају миграната који у земљу пријема долазе из другачијих културолошких и језичких средина. Отуда је развој европске имиграционе политике неминовно повезан са унапређењем оквира интеграције. Од 2004. године Европска унија обезбеђује правни оквир и принципе кохерентне политике интеграције имиграната у друштво [Council of the European Union, 2004]. За разлику од неких чланица Европске уније које имају дугогодишње имиграционо и интеграционо искуство, управљање миграцијама и развој политика имиграције и интеграције у земљама које нису традиционално имиграционе представљају својеврсан изазов. Дугорочне демографске промене у Србији у виду смањивања броја становника и старења радне снаге указују на могућност потребе за имиграцијом. У том смислу Србији су приликом развоја политике интеграције имиграната, као и другим бившим југословенским републикама Словенији и Хрватској чланицама ЕУ, најближа искуства модела управљања миграцијама земаља Европске уније. Стога се у раду дискутује о укупном степену развијености политика интеграције имиграната у различитим европским земљама, и месту Србије у датом контексту. Ова питања разматрана су и из перспективе осам области релевантних за интеграцију имиграната у друштво.

ОСВРТ НА ИМИГРАЦИЈУ И ИНТЕГРАЦИЈУ ИМИГРАНАТА

Миграциона политика за већину земаља, па и Србију [*Службени гласник Републике Србије*, 59/09], подразумева приступ управљању миграцијама у сврху подстицања позитивних ефеката законитих миграција и сузбијања илегалних миграција. Ова политика обухвата дефинисање и примену одговарајућих закона, прописа и мера, те утврђивање надлежних институција. Ипак, према неким ауторима [Czaika and De Haas 2013] постоји концептуална неодређеност око тога шта чини миграциону политику, њене ефекте и ефикасност, што донекле утиче на схватање ефикасности ове политике. С обзиром да се у овој сфери преплићу различити интереси, Каствлс [Castles 2004] наводи да су главни разлози за недостигнуте циљеве, али и нежељене последице миграционих политика, фактори везани за друштвену динамику миграционих процеса, глобализацију и транснационализам, и политички фактори. Међутим, истраживачи из области миграција наглашавају да на перцепцију ефикасности миграционе политике, у смислу постизања жељених ефеката, утиче и нејасна граница између миграционих и других јавних политика [Czaika and de Haas 2013].

Из свега напред наведеног следе и бројне дискусије по питању сложеног прожимајућег односа политика (и)миграције и политика интеграције имиграната. Широки опсег домена политике интеграције указује да се она ретко може одвојити од политике имиграције. Притом, политике интеграције подређене су имиграционој контроли [Parkes 2008] коју формулишу националне државе. Ове политике делују у крајњој фази миграционог процеса, након доласка имиграната у земљу пријема. Премда миграциона историја и имиграциони и законски статус утичу на процес интеграције имиграната, запажено је да имиграционе и интеграционе процедуре понекад подривају једна другу [Craig 2015]. С тим у вези, Де Хас [De Haas et al. 2015] сматра да усељеничке политике које одређују различита права група имиграната након доласка у земљу, могу утицати и на одлуку потенцијалних миграната о имиграцији у ову државу.

Не постоји универзална дефиниција концепта интеграције имиграната, нити општа академска сагласност по овом питању. Може се рећи да је интеграција имиграната у друштво земље пријема дугорочан вишедимензионалан и вишесмеран процес узајамног прилагођавања који обухвата имигранте, земље порекла и дестинације, и одвија се на различитим нивоима (микро/појединац; мезо/удружења миграната; макро/институционални). Дефинисање концепта интеграције имиграната у друштво земље пријема може да следи из њеног циља, као одговор на питање када је интеграција достигнута. У том смислу, упитно је, у шта се имигранти интегришу и каква је визија жељеног будућег друштва? Такође, има и мишљења да циљ интеграције можда никад не може бити у потпуности достигнут због континуираних демографских и друштвених промена [Craig 2015].

Пораст бројности земаља порекла имиграната, те разноврсности структуре становништва земаља пријема и по другим основама, усложњава односе и промене у друштву. С развојем транснационалног приступа у проучавању миграција и слабљењем функције националних граница концепт интеграције имиграната у оквиру држава све је више предмет дискусија. Томе доприноси и Вертовецова формулација супердиверзитета [Vertovec 2007], као нове демографске стварности, који подстиче све бројнија размишљања о алтернативним приступима концепту интеграције [Grzymala-Kazlowska and Phillmore 2018].

ПОРЕЂЕЊЕ НИВОА РАЗВИЈЕНОСТИ И КАРАКТЕРИСТИКА НАЦИОНАЛНИХ ПОЛИТИКА ИНТЕГРАЦИЈЕ

Европске земље започеле су формулисање националних политика интеграције имиграната у различитом временском периоду. Док су се у Шведској и Данској ове политике интеграције развијале још од краја 80-их година прошлог века, у Немачкој се надлежности за имиграцију тек од 2000-их преносе са послодаваца на национални ниво. Целокупан институционални оквир система управљања миграцијама релативно је нов у источноевропским земљама. Различита имиграциона искуства земаља,

бројност имигрантске популације и имиграциони обрасци огледају се у политикама и мерама од значаја за интеграцију имиграната. Зато пажњу истраживача, лица која креирају политике, али и доносиоца одлука све више заокупља поређење и евалуација миграционих политика различитих држава. У ту сврху формирају се разне базе података миграционих политика и закона, са различитим географским и историјским обухватом. Неке од њих, као што је MIPEX (Migrant Integration Policy Index) служе и за евалуацију. За мерење степена развијености миграционих политика користе се одговарајући индикатори, с обзиром да је „достизање одређеног степена ефикасности миграционе политике прикладније од дихотомне поделе на успешне/неуспешне политике” [Czaika and De Haas 2013]. Ови квантитативни индикатори миграционе политике заснивају се на квалитативној експертској евалуацији постојећих закона и регулатива у држави, како општих тако и секторских. Формулисање релевантних униформних индикатора омогућава лицима која осмишљавају политике релевантне за интеграцију поређење степена успешности различитих земаља, када је у питању интеграција имиграната у друштво. У том смислу, управо вредновање политика интеграције имиграната и праћење примера добре праксе и начина на који земље приступају овом питању доприносе побољшању политика интеграције.

Интеграција имиграната у друштво земље пријема је процес који обухвата законску, економску и социо-културну интеграцију [Лукић 2016]. Агер и Странг [Ager and Strang 2008] дефинишу основне области интеграције имиграната у друштво, полазећи од основе за интеграцију коју представљају грађанска права и држављанство, преко области које олакшавају интеграцију (језик, култура и безбедност) и социјалних веза, до показатеља интеграције (запосленост, становање, образовање и здравље). Иако се многе од њих примењују локално, политике интеграције имиграната доносе се махом на националном нивоу, као и када је реч о политикама у највећем броју области релевантних за интеграцију. Поређење нивоа развијености и карактеристика националних политика интеграције, на основу вредности MIPEX индекса, садржаног у истоименој бази, омогућава сагледавање начина суочавања различитих европских земаља са питањем интеграције имиграната, из перспективе осам области политика (мобилност на тржишту рада, спајање породица, образовање, учешће у политичком животу, стално настањење, стицање држављанства, антидискриминација и здравство), за које се сматра да су од кључног значаја за могућности имиграната да се интегришу у друштво земље пријема.

MIPEX-ом руководи Центар за међународне односе из Барселоне (Barcelona Centre for International Affairs – CIDOB), и Група за миграционе политике (Migration Policy Group – MPG). Ова база података објављује се од 2004. године, и обухвата податке за 167 индикатора политика у 38 земаља. Вредности индекса могу да се крећу 0–100, с тим да вредности 0–20 означавају неповољне политике, 20–40 прилично неповољне, 41–59 умерено повољне, 60–79 прилично повољне, и 80–100 политике повољне за интеграцију. Међутим, приликом анализе ових индикатора треба имати

на уму да MIPEX, као средство за мерење политика интеграције, указује само на законски и политички оквир интеграције. Релативно новији и можда реалнији индикатор интеграције имиграната у друштво – Sustainable Governance Indicator (SGI) за основу има и политике и њихове резултате у областима образовања и тржишта рада [Schraad-Tischler 2014].

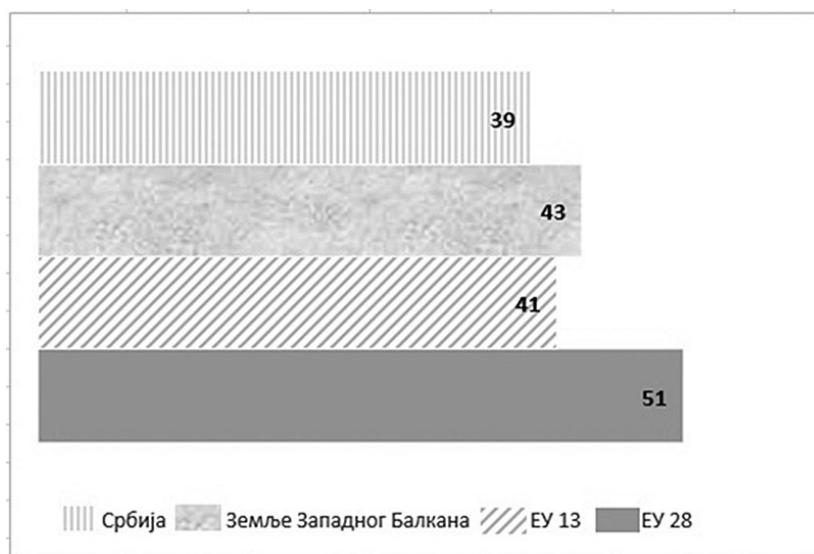
Питања имиграције и интеграције постају заступљенија у политичком и јавном дискурсу централноевропских и источноевропских земаља тек од 2000-их [Novotny 2012]. Управо се у последњих петнаест година у Србији интензивније развија миграциона политика, а законски национални контекст усклађује се са релевантним оквиром ЕУ. Миграциона политика Републике Србије постепено се усклађује са европском политиком и стратегијом управљања миграционим токовима. У Стратегији за управљање миграцијама [Службени гласник Републике Србије, 59/09], као један од основних елемената система управљања миграцијама наводе се механизми за интеграцију имиграната у друштво. У том смислу дефинисани су институционални оквир и одговарајуће надлежности, а стварање услова за интеграцију странаца у друштво наводи се као специфичан циљ државе у области миграција. Такође, Закон о управљању миграцијама [Службени гласник Републике Србије, 107/12] осврће се на интеграцију лица којима је, према Закону о азилу [Службени гласник Републике Србије, 109/07], признато право на уточиште. Међутим, политика интеграције имиграната у Србији још увек није довољно развијена. Потребни су бројнији релевантни подзаконски прописи који би ову област ближе уредили, али и ефикаснија примена дефинисаних стандарда у пракси и веће информисање имиграната о њиховим правима. Отуда је израђен и одговарајући приручник за интеграцију имиграната у Србији [Sinai et al. 2012] који је фокусиран на важне области интеграције, као што су језик, образовање и запошљавање.

У Србији се вредност MIPEX индекса прати од 2012. године. Према развијености политика интеграције имиграната Србија спада у ред земаља које су на граници између прилично неповољних и умерено повољних политика, са укупном оценом MIPEX (просек вредности за осам области) од 39 за 2014. односно 43 за 2012. годину (Табела 1). Поређење MIPEX индекса за 2014. годину с другим земљама показује да су вредности за Србију близу вредностима земаља у окружењу, и сличне вредностима за просек нових чланица Европске уније придружених након 2004. године (Графикон 1).

Промене у развијености политике интеграције имиграната у Србији у периоду 2012–2014. генерално се могу сматрати позитивним, јер би вредност MIPEX индекса за 2014. годину била повећана, да није укључена у анализу и област здравства. Најбољи и константан резултат постигнут је у домену антидискриминације, а најлошији управо у области здравства. Позитивне промене запајају се када је реч о политикама у области мобилности на тржишту рада, спајања породица и образовању, док је негативан тренд видљив код политика у области стицања држављанства, сталног настањена и учешћа у политичком животу. Вредности MIPEX индикатора за области здравства и образовања, где Србија бележи најниже вредно-

сти, и области стицања држављанства и учешћа у политичком животу, где Србија бележи највеће негативне промене у посматраном периоду, генерално су ниже и за друге земље које су уврштене у MIPEX базу.

Графикон 1. Укупна оцена индекса развијености политике интеграције имиграната, 2014.

Извор: [Huddleston, 2016]; Migrant Integration Policy Index – MIPEX [2015] и прорачун аутора

Табела 1. Преглед промена вредности индикатора развијености различитих области политике интеграције имиграната у Србији

ОБЛАСТИ ПОЛИТИКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ИМИГРАНАТА	2012.	2014.
Мобилност на тржишту рада	36	50
Спајање породица	49	56
Образовање	17	25
Учешће у политичком животу	13	6
Стално настањење	51	49
Стицање држављанства	48	39
Антидискриминација	76	76
Здравство	-	14 ¹
Укупна оцена	41	39 (43 без здравства)

Извор: [Huddleston 2012, 2016] и прорачун аутора

¹ Индекс политика интеграције у области здравства укључен је у MIPEX базу 2014. године.

Према MIPEX извештају за земље Западног Балкана [Huddleston 2015], иако интеграција на тржишту рада Србије има позитиван тренд, индикатори димензије циљане подршке имигрантима указују да она у потпуности изостаје. Тако је и у области образовања, када је реч о димензијама циљаних потреба и нових могућности. Изборна права, саветодавна тела и политике имплементације такође су димензије у којима изостају одговарајуће политике, у оквиру учешћа у политичком животу, а у области здравства у потпуности изостају одговарајуће прилагођене здравствене услуге.

Анализа MIPEX индекса за 2014. годину показује да док се имигранти суочавају са већим препрекама у земљама које имају мали обим имиграције, истовремено имају већи дијапазон права и могућности у традиционално имиграционим европским земљама. Ако се посматрају земље Европске уније, највише вредности MIPEX индекса у 2014. имале су Шведска (78), Португалија (75), Финска (69), Белгија (67) и Немачка (61). Од ових земаља само је Финска новија имиграциона земља, са ограниченим искуством креирања политика интеграције. Са изузетком новијег таласа тражилаца азила, највећи број досељеника у ову земљу чине Финци који долазе из Шведске и бивших република Совјетског Савеза [Craig 2015]. Ипак, све наведене земље имају јасне циљеве и програме који се односе на интеграцију имиграната у друштво.

Када је реч о стицању држављанства земље пријема, законској основи интеграције која омогућава различита права, нагласићемо само да све већи број земаља Европске уније одобрава двојно држављанство. Даља пажња усмерена је на области где се могу применити мере циљане подршке интеграцији имиграната, које у Србији изостају. Мере интеграције које се спроводе у области просвете и здравства великим делом зависе и од карактеристика националног здравственог и образовног система. Такође, зависе и од финансијских средстава које се за ове секторе издвајају у оквиру државе. Политике образовне и здравствене интеграције имиграната доносе се на националном нивоу, а примењују локално, те је добра сарадња различитих нивоа управљања веома важна за одрживу интеграцију имиграната. Пример добре праксе у области образовања, као једној од области где Србија бележи најниже вредности индекса развијености политике интеграције имиграната, јесте увођење интеркултуралне едукације за ученике. Ова едукација се у Белгији и Шведској спроводи кроз одређене теме у градиву или кроз посебне предмете, као што је грађанско васпитање. Додатни курсеви писмености за имигрантску децу слабије писмености показали су се као корисни у Финској, Шведској, Португалији и Немачкој, док у Белгији готово половина ученика похађа ове курсеве. Такође, нагласак је на познавању језика земље пријема, не само за децу већ и за њихове родитеље.

У области здравства, осим законског оквира веома је битно прилагођавање услуга имигрантима. Ту долази до изражаја потреба за језичком подршком у здравству, што је препознато у Немачкој, Шведској, Финској и Белгији. Ово је сектор који је у скорије време укључен као један од показатеља развијености политика интеграције имиграната у друштво, те

свакако има још простора за напредак и даљи развој мера од значаја за интеграцију. Ако се посматрају одабране земље са високом укупном вредношћу МІРЕХ индекса интеграције, чак и Немачка и Португалија имају умерено повољне здравствене политике интеграције имиграната (вредност МІРЕХ индикатора је 43). У контексту Србије, важно је истаћи да и сами МІРЕХ стручњаци истичу да се мало или ништа не може учинити на прилагођавању пружања здравствених услуга у земљама где је број имиграната веома мали [МІРЕХ, 2015].

Ако анализирамо област учешћа имиграната у политичком животу, где Србија такође има ниске вредности индекса равијености политике интеграције имиграната, видимо праксу да неке земље северозападне Европе, али и Португалија примењују политике финансирања политичких активности имиграната и њихове информисаности о политичким правима. Међутим, генерално се може рећи да се учешће имиграната у политичком животу повећава са дужином боравка у земљи пријема, те стицањем држављанства.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Интеграција имиграната у друштво земље пријема део је сложеног миграционог процеса. Отуда су политике интеграције имиграната комплементаран елемент политика миграције, а тиме саставни део миграционе политике. Преплитање процеса и политика миграције и интеграције видно је у ефектима које имиграциона селекција има на процес интеграције. Неопходност ширег погледа на интеграцију подразумева перспективу која укључује све чиниоце (имигранте, становништво земље дестинације, и земље порекла и дестинације), усклађеност интеграционих са другим релевантним јавним политикама, али и партнерство различитих сектора, интересних страна и нивоа управљања. Само тако се могу постићи одржива социо-економска и друга постигнућа имиграната. Диверзификованост савремених друштава додатно усложњава процес интеграције, убрзано мењајући уврежена схватања о овом концепту. Савремене транснационалне праксе миграната, које могу да припадају различитим друштвима, усложњавају поимање интеграције, што још увек није у довољној мери препознато од стране доносиоца одлука.

Информације о томе шта владе чине да унапреде интеграцију имиграната, у смислу промоције добрих политика и пракси интеграције у различитим областима постају све доступније и прегледније. Стога су компаративне анализе и евалуације политика интеграције постале учесталије и представљају основу за праћење и управљање процесом интеграције имиграната. Управо праћење промена права и могућности имиграната за укључивање у друштво земље пријема, омогућава дефинисање и прилагођавање одговарајућих општих и посебних политика њихове интеграције.

Систем управљања миграцијама у Србији релативно је нов и константно се прилагођава миграционом оквиру држава чланица Европске

уније у свим сегментима. Укупан степен развијености политика интеграције имиграната у Србији показује да Србија спада у ред земаља чије су политике прилично неповољне до умерено повољне. Према вредностима МПРЕХ индикатора, у свим областима осим антидискриминације, има простора за унапређење релевантних политика, како би оне биле прилично повољне по интеграцију имиграната. Може се закључити да постоји потреба за подстицањем даљег развоја и примене одговарајуће политике интеграције имиграната у Србији. Примери и принципи добре праксе других земаља веома су корисни, нарочито у областима где у нашој земљи у потпуности недостају мере које поспешују интеграцију. Праћење примене и резултата различитих политика и мера од значаја за интеграцију у другим државама је једнако важно. Међутим, треба имати у виду да је интеграција имиграната у друштво земље пријема дугорочан процес. Анализа степена развијености политика интеграције указује нам да оне зависе од искуства државе и заинтересованих актера у овој области, што је у вези са бројношћу имигрантске популације и дужином боравка имиграната у земљи пријема. Такође, на креирање циљаних мера подршке интеграцији имиграната у одређеним секторима, као што су здравство и школство, утичу и финансијске могућности државе да определи додатна средства у ове сврхе. Отуда, можемо закључити да иако може много да се научи из искуства земаља које су постигле високе стандарде по питању повољних политика за друштвену интеграцију миграната још увек доста тога није примењиво у Србији.

ЦИТИРАНИ ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- Лукић, Весна (2016). Интеграција присилних миграната из бивших република СФРЈ на тржиште рада у Србији. *Демографија*, 13: 83–94.
- Ager, Alastair and Alison Strang (2008). Understanding integration: A conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2): 166–191.
- Castles, Stephen (2004). The Factors That Make and Unmake Migration Policies, *The International Migration Review*, 28(3): 852–884.
- Craig, Gary (2015). Migration and integration. A local and experiential perspective. IRIS Working Paper Series, No. 7/2015.
- Czaika, Mathias (2013). *A Migration Globalisation Index: Methodology and application*. Mimeo, University of Oxford.
- Czaika, Mathias and Hein de Haas (2013). The Effectiveness of Immigration Policies. *Population and Development Review*, 39(3): 487–508.
- Czaika, Mathias and Hein De Haas (2013). The Effectiveness of Immigration Policies. *Population and Development Review*, 39(3): 487–508.
- Grzymala-Kazłowska, Aleksandra and Jenny Phillimore (2018). Introduction: rethinking integration. New perspectives on adaptation and settlement in the era of super-diversity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(2): 179–196.
- Haas, Hein de; Katharina Natter and Simona Vezzoli (2015). Conceptualizing and measuring migration policy change. *Comparative Migration Studies*. (Doi: 10.1186/s40878-015-0016-5).

- Rinne, Ulf (2013). The evaluation of immigration policies. In: A. Constant, K. F. Zimmermann (ed.), *International handbook on the economics of immigration*, Cheltenham: Edward Elgar, 530–551.
- Vertovec, Steven (2007). Super-Diversity and Its Implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6): 1024–1054.

ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ

- Council of the European Union, (2004). *Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy in the European Union*, 14615/04 (Presse 321). Dostupno na: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Huddleston, Thomas (2012). Srbija – Indeks razvijenosti politika integracije migranata (MIPEX). Dostupno na: <http://grupa484.org.rs/wp-content/uploads/2015/09/Indeks%20razvijenosti%20politika%20integracije%20migranata%20%28MIPEX%29%20za%20Srbiju,%202013.pdf>. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Huddleston, Thomas (2016). A Regional MIPEX Assessment of the Western Balkans. MPG and 484 Group. Dostupno na: http://www.mipex.eu/sites/default/files/downloads/files/regional_overview_western_balkans.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Migrant Integration Policy Index – MIPEX (2015). Migrant Integration Policy Index. Dostupno na: <http://www.mipex.eu>. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Novotny, Vit (2012). Immigration and Integration in the European Union, Centre for European Studies. Dostupno na: https://www.martenscentre.eu/sites/default/files/publication-files/immigration_and_integration.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Parkes, Roderick (2008). Immigrant Integration meets European Integration Working paper, SWP Berlin. Dostupno na: https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/arbeitspapiere/Immigrant_Update2_KS.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Schraad-Tischler, Daniel (2014). Sustainable Governance Indicators 2014 and Policy Coherence for Development. SGI Bertelsmann Stiftung, Germany. Dostupno na: https://www.oecd.org/pcd/OECD_Paris_0503148_DST_Rev.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.
- Sinai, Ruti; Adi Binhas, Yael Rockoff (2012). *Alatke za rad za integraciju imigranata u Srbiji*. Beograd: Međunarodna organizacija za migracije, Misija u Srbiji. Dostupno na: http://www.kirs.gov.rs/docs/migracije/Alatke_za_rad_za_integraciju_imigranata_u_Srbiji.pdf. Pristupljeno: 30. 8. 2018.

FROM IMMIGRATION TO INTEGRATION – CAN WE LEARN FROM
COUNTRIES WITH ELABORATED IMMIGRANT INTEGRATION POLICIES?

by

VESNA LUKIĆ
Institute of Social Sciences
Centre for Demographic Research
Kraljice Natalije 45, Belgrade, Serbia
lukicbodirogav@gmail.com

SUMMARY: The paper discusses the concept of a multidimensional and multidirectional process of immigrant integration, as well as the complex relation of immigration and integration policies. Although the growing importance of transnational perspective in migration studies suggests the reframing and redefining of the immigrant integration concept, immigration and integration are primarily in the competence of the receiving countries. In this respect, measurement and evaluation of integration makes the basis for integration management. Monitoring of the changes in the field of immigrants' rights and opportunities for integration in the receiving country's society enables the formulation and adjustment of appropriate general and specific policies. Assessment and comparison of the level of development and characteristics of national integration policies, based on the Migrant Integration Policy Index (MIPEX), is an introduction into discussion on how different European countries are facing the issue of integration of immigrants from the perspective of eight policy areas. The analysis has been undertaken with the aim of pointing to the position of Serbia among the European countries, observed according to the degree of development of the immigrant integration policies, as well as the corresponding changes in the 2012–2014 period. Based on the analysis presented, it can be concluded that there is a need to encourage further elaboration and implementation of appropriate immigrant integration policy and measures, whereby Serbia should use the experience of countries that have high achievements in this field. This is particularly significant in those areas where there are low values of MIPEX indicators for Serbia (health, education) as well as their negative trend (political participation, access to nationality). In these areas state-supported targeted measures are needed. However, they can not be fully applicable given the small immigrant population and insufficient financial resources in Serbia.

KEY WORDS: integration, migration, migration policies, Europe, Serbia